

Ігор ВОЙТУШЕНКО

аспірант кафедри
адміністративно-правових дисциплін
та публічного управління
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

Ельміра МАМЕДОВА

інспектор служби освітньої безпеки
Управління патрульної поліції
в Дніпропетровській області
Департаменту патрульної поліції,
доктор філософії в галузі права

**РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
В ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАХИСТУ
ПРАВ ДІТЕЙ**

Захист прав дітей є одним із ключових напрямів державної політики України. У процесі децентралізації особлива роль у реалізації цієї політики відводиться органам місцевого самоврядування, які набули широких повноважень у сфері соціального захисту та забезпечення прав дітей. Органи місцевого самоврядування, як найближчі до громадян інституції, мають унікальні можливості для виявлення, реагування та профілактики порушень прав дітей. Нами було проаналізовано нормативно-правову базу, інституційні механізми та практичні аспекти діяльності органів місцевого самоврядування у сфері захисту прав дітей.

Основою для діяльності органів місцевого самоврядування у сфері захисту прав дітей є Конституція України, яка в статті 3 проголошує, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту, зокрема: здійснення опіки та піклування, забезпечення прав дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах, участь у реалізації державної політики у сфері захисту дитинства [1]. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» передбачає створення в кожному органі місцевого самоврядування служб у справах дітей, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері захисту прав і законних інтересів дітей [2]. Крім того, Конвенція ООН про права дитини, ратифікована Україною, зобов'язує державу забезпечити дитині захист від усіх форм насильства, жорстокого поводження, експлуатації, а також забезпечити право на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист [3].

Органи місцевого самоврядування реалізують свої повноваження через створення та функціонування служб у справах дітей, комісій з питань захисту прав дитини, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Ці структури відповідають за виявлення дітей, які потребують захисту, організацію соціального супроводу, надання консультацій та підтримки сім'ям. Згідно з даними Міністерства соціальної політики України, станом на 2023 рік у більшості територіальних громад створені служби у справах дітей, однак їх кадрове забезпечення та фінансування залишаються недостатніми, що ускладнює ефективне виконання покладених на них функцій.

Ефективний захист прав дітей неможливий без належної міжвідомчої взаємодії між органами місцевого самоврядування, освітніми, медичними установами, правоохоронними органами та громадськими організаціями. Постанова Кабінету Міністрів України № 585 від 01.06.2020 року затвердила «Порядок взаємодії суб'єктів при виявленні, реагуванні та наданні допомоги дітям, які постраждали від жорстокого поводження», що зобов'язує громади створювати локальні алгоритми взаємодії та забезпечити постійний моніторинг ситуацій, пов'язаних із порушенням прав дитини [4]. У ряді регіонів реалізуються пілотні програми, спрямовані на покращення захисту прав дітей.

Незважаючи на наявність нормативно-правової бази та інституційних механізмів, ОМС стикаються з низкою проблем у сфері захисту прав дітей:

- нестача кваліфікованих кадрів у службах у справах дітей;
- обмежене фінансування програм та заходів;
- недостатній рівень міжвідомчої координації;
- відсутність системного підходу до планування та оцінки ефективності заходів.

Для подолання цих проблем необхідно:

- забезпечити належне фінансування служб у справах дітей;
- підвищити кваліфікацію працівників через систематичне навчання;
- впровадити системи моніторингу та оцінки ефективності заходів;
- посилити співпрацю з громадськими організаціями та міжнародними партнерами.

Висновки. Органи місцевого самоврядування відіграють основну роль у забезпеченні прав дітей на місцевому рівні. Їх ефективна діяльність залежить від наявності чіткої нормативно-правової бази, належного фінансування, кваліфікованих кадрів та ефективної міжвідомчої взаємодії. Удосконалення цих аспектів сприятиме створенню безпечного та сприятливого середовища для розвитку кожної дитини в Україні.

Список використаних джерел

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*, 1997, № 24, ст. 170.
2. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон

України. *Відомості Верховної Ради України*, 1995, № 6, ст. 35.

3. Конвенція ООН про права дитини. Ратифікована Україною 27.02.1991 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

4. Порядок взаємодії суб'єктів при виявленні, реагуванні та наданні допомоги дітям, які постраждали від жорстокого поводження: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 585. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#Text>.

Євген ГІДЕНКО

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
капітан поліції

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Забезпечення всебічного та ефективного захисту прав дитини є імперативною нормою сучасного правового суспільства. Діяльність правоохоронних органів у цій сфері набуває особливої значущості, оскільки саме на них покладається функція превенції, припинення та розслідування правопорушень, об'єктом яких є неповнолітні. Однак існуючі організаційні засади потребують постійного вдосконалення для досягнення належного рівня захисту фундаментальних прав та свобод дитини.

Однією з ключових організаційних засад є спеціалізація у межах правоохоронних органів. Створення окремих підрозділів або введення до штату спеціально підготовлених працівників, які володіють глибокими знаннями у сфері дитячого права, вікової психології та особливостей кримінального провадження за участю дітей, є основою ефективного захисту. Така інституціоналізація спеціалізації сприятиме підвищенню якості досудового розслідування, забезпеченню належного процесуального статусу дитини як потерпілого чи свідка, а також застосуванню ювенальних технологій у правозастосовній практиці.

У процесі удосконалення системи захисту прав дитини важливо враховувати фундаментальні міжнародні документи, які визначають пріоритети у ставленні до дітей. Зокрема, в Декларації прав дитини, прийнятій резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 року, зазначено: «...Людство зобов'язане надати дитині все найкраще, що воно має...» [1].

Ця цитата відображає глибинний моральний імператив, який має бути покладений в основу діяльності всіх інституцій, що займаються захистом